

Tíðindaskriv

Taka ikki undir við eftirlønarlógini

Tjóðveldi og Javnaðarflokkinum taka ikki undir við eftirlønarlógini, ið hevur gjørt pensjónsnýskipanina til eina 15% flatskattahækking

Pensjónsnýskipanin skuldi frá byrjan vera eitt felags átak millum allar flokkar á Løgtingi.

Fortreytin fyri eini trygg-ari pensjónsskipan er breið undirtøka og álít í fólkinum og politisku skipanini.

Tí átti samgongan at bjóða inn til pensjónsný-skipanararbeiðið beinanveg-in samgongan varð skipað í 2011. Men so varð ikki.

Tvørturímóti hevur forskattingin av pensjónum máað burtur figgjarliga grundarlagið undan allari pen-sjónsnýskipanini

Hetta hendi bert 22 dag-ar eftir at samgongan varð skipað, tá figgjarliga grundar-lagið – framtíðar pensjóns-skattainntøkur – varð drigið undan pensjónsnýskipanini.

Talið av pensjónistum fer at hækka stóðugt frameftir í mun til tey, sum eru á ar-beiðsmarknaðinum. Við samgongunnar skilaleysu avgerð um forskatting til tess at figgja skattalætta til hægstlönt , verður tað bert tey, sum eru á arbeiðsmarknaðinum, sum fara at gjalda til

vælferðartænastur.

Tí verður ómetaliga trupult at finna figging til økta tørvin á vælferðar- og eldratænastum framyvir. Mest sannlíkt er, at pensjón-irnar antin verða skattaðar enn einaferð ella fara høg brúkaragjöld á heilsu- og um-sorganartænastur at verða lögð á einstaka borgaran.

Pensjónsnýskipanin má viðgerast sum ein heild

Higartil hava andstøðuflokk-arnir luttikið í pensjóns-arbeiðinum í teirri vón at kunna ávirka og finna breiða semju um eina støðuga og framtíðartryggjaða pensjóns-nýskipan.

Men landsstýrismaðurin í figgjarmálum hevur ikki gingið andstøðuflokkunum á mæti yvirhøvur. Hinvegin hevur hann tvíhildið um einans at viðgera tann partin av arbeiðinum, sum snýr seg um tvungna persónliga uppsparing á 15 prosent frá hvørjum borgara.

Andstøðan heldur hinveg-in, at alneyðugt er at viðgera allar tættir í nýskipanini í sini heild, og senda samlaða lógaruppskotið um pensjóns-

nýskipan til hoyringar.

Undir viðgerðini í ar-beiðsbólkinum hava and-støðuflokkarnir upp í saman víst á, at ein pensjónsnýskip-an fevnir um triggjar súlur:

- fólkapensjónina
- Samhaldsfasta Arbeiðs-marknaðareftirlønar-grunnin
- persónligu uppspar-ingina

Tí bert um hesir partar verða viðgjørdir saman, ber til at taka støðu til samlaðu pensjónsnýskipanina og ymsu lógaruppskotini, ið eru tengd av henni.

Men sum sagt hevur landsstýrismaðurin í figgj-armálum ikki gingið ynskjunum frá andstøðuni á mæti higartil.

Verður hildið áfram við hesum arbeiðshátti í pen-sjónsnýskipanararbeiðinum verður úrslitið, at samgongan millum Fólkaflokkin, Sam-bandsflokkin, Sjálvsstýris-flokkin og Miðflokkin seta eina pensjónsskipan í verk, sum breið politisk undirtøka ikki er fyri, og sum tí hvørki er støðug ella framtíðar-tryggjað.

Javnaðarflokkurin og

Tjóðveldi mæla Løgtingin-um frá at samtykkja lógar-uppskotið, ið nú er lagt fyri Løgtingið. Tí hetta vil bara skapa enn størri ótrygg-leika á føroyska pensjóns-marknaðinum, og eftir standa ein hópur av ósvar-aðum og óviðgjørðum spurn-ingum.

Mælt verður í staðin til, sum skjótast at taka allar tættir í pensjónsnýskipanini – tvs. egin uppsparing, fólka-pensjón og Samhaldsfasti Arbeiðsmarknaðareftirløn argrunnurin – til viðgerðar saman.

Tá semja er fingin um eina varandi og munagóða pensjónsnýskipan, ið allir flokkar á Løgtingi og partarnir á arbeiðsmarknaðinum taka undir við, skulu øll tey lógar-uppskot, sum saman mynda pensjónsnýskipanina til hoyringar og síðani leggjast fyri Løgtingið.

Á henda hátt fæst ein varandi pensjónsskipan, ið kann tryggja øllum før-oyingum eina góða pensjón og skapa tryggar karmar um framtíðar pensjónsøkið í Før-oyum.



Virgar T. Dalsgaard

Um føroyskan censur og for-nermilsí á fjasibókini

Tá ið eg í mínum naiviteti loyvdi mær at fara inn á ta síðuna á fjes- og fjasibókini, sum ber navnið »Føroysk stavseting, roknaði eg við, at har var fulkomuligt skrivifrælsi sambært donsku grundlógina. Men eg fekk annað at síggja. Flest av teimum, – ikki øll – vóru rættiliga sekterisk, betrivitandi og hástór. Tey prioriteraðu sterila grammatikk fram um alt annað. Eftir teirra tykki skal málið helst fjøtrast í eina brynju av reglum og normum, og tey vilja ikki ella duga illa at síggja, at so steindoyr tað neyðars málið! Mín ósemja við tey ella kritikkur av teimum og ymsum autoriseraðum orðapávum var í heilum karakteriserað sum grov-heitir, persónligheitir og kverulantari. Teirra jánkasligu og hjálparleysu royndir til at argumentera fyri fordómum og frelstum sjónarmiðum førði so til, at eg andøvdi sarkastiskt afturímóti. Mær dámar væl orðaskifti, og eg eri 100 % ímóti censuri. So onkur sjálvbestaltaður málpávi fekk eina breiðsíðu við-hvørt, og tað skuldi man trúð var legitimt, eftirsum teir sjálvir ongan eira. Men hesin debattformurin hóv-aði ikki bendingarfólki , og tað kom fjáltur á alt stavi-liðið. Bendarar eru øgiliga álvarsom fólk og dáma slett ikki ironi. So eg fekk nógvar stuttligar skulur við fornermilsí og forargilsí um mín form; innihald vóru tey sjáldan før fyri at analysera og argumentera ímóti. Alt hetta átti at borið til, og man skuldi trúð, at invektivir móti mær, mátti verið teimum nóg mikil terapi, men nei! Í síni argu-mentneyð tóku tey til tað einasta og mest effektiva vápnið, tey eiga: **Censur.**

Sjálvglað grammatikk-meinigheit
Eg fekk munnkurv og og eri *lýstur í talibann* í dag, og eg eri nú útiðystur úr allari tí frelstu meinig-heitini av stavarum og bendarum. Eg eri altso kettari og havi fingið eina bandbullu frá kardinalum og orðavrakarum, men eg veit, at ein kendur pávi stendur aftanfryi. At eg á gamalsaldrinum verði lýstur í málsligt bann av sjálvglaðum og dumm-stoltum pávafrellum er faktiskt næstan ein heiður, tí trongt verður í teirra himmiríki. Tessvegna brúki eg nú eitt annað medium til at anda í. Hjá stavingar-monnum verða annarleið-is hugsandi heilt kvald. Tað er als ikki pláss fyri málsligum kettarum. Eg spurdi einaferð hesi frelstu grammatikkfólkin, um tey hava gjørt sær greitt, at sjálvur William Shakespeare neyðtók alla eingilska og antikka grammatikk og harvið ríkaði eingilskt mál í øldir. Okkara málsligu fundamentalistar vilja seta grammatikkina omanfyri allan litteratur og alt lív og vilja ikki erkenna, at tað málið, sum finst á gøtuni og úti millum fólk er altíð frammanfyri gramma-tikkina og nógvar ferðir betri enn tann stovulærda dialektin hjá konservativum grammatikarum. Anæmiskt grammatikkímál, sum er fjøtrað í reglur, er uttan saft og uttan kraft, og tað er ikki vist, at tað bara er grátur og tannagrísl uttanfyri stavi-dyrnar í meinigheitini hjá Sonna Smith og hansara lík-um. Tvørturímóti: **Har** mót-ir man málinum hjá fólk og ikki turrgeldum sonnesisk-um pinku-snakki.

arfólk

ingarnar eru ikki heilt eins í grannalondunum, men eru áleið 2 ára langar og hava sum krav, at umsøkjarin hevur 10. floks prógv, ella 9. flokk og arbeiðsroyndir. Í grannalondunum hava fólk móguleika at fara beinleiðis víðari til námsfrøðing, tí har er námsfrøðiútbúgvingin ikki á universitetsstøði. Henda trupulleika kann man loysa í Føroyum við annaðhvørt at leingja pedagoghjálpara útbúgvingina, ella bjóða eitt ískoyttiskeið til tey, sum ætla

sær undir víðari lestur. Her má móguleikin at útbúgva seg víðari og allatíðina at kunna byggja á verandi út-búgvingar vera til staðar. Tí er eitt ískoyttiskeið ein góð loysn, tí rúm má bæði vera fyri teimum, sum einans ynskja ta útbúgvingina, eins og fyri teimum, sum vilja lesa víðari. Ófaklærda arbeiðsmegin er ein viðbrekin bólkur. Tey eru í størri vanda fyri at enda í arbeiðsloysi og harvið uttan fyri arbeiðsmarknaðin í annaðhvørt avmarkað

tíðarskeið ella longri. Hetta kann so aftur hava við sær aðrar sosialar trupulleikar tengdar at støðuni. Við at seta útbúgvingina á stovn fáa fólk móguleika at fáa tættari tilknýti til arbeiðsmarknaðin, og harvið aloftast betri livi- kor. Uppskotið skal tí síggj-ast sum liður í at steðga fólkafráflytingini og sum førleikamennning av arbeiðs-megini. Skúladepilin í Suðuroynni hevur arbeitt við hesi ætlan eina tíð, og tey meta seg før

fyri at bjóða útbúgvingina út. Fyrireikandi fundir hava verið millum Skúladepilin og Mentamálaráðið, og partur av forarbeiðnum er gjørt. Tað er umráðandi í eini tilgongd við at stovnaseta nýggja útbúgving, at hava allar partar við, tí er tað sjálvsagt, at Pedagogfelgið, Fróðskaparsetrið og Skúla-depilin í Suðuroynni sam-starva við Mentamálaráðið um útbúgvingina, og at aðrir relevantir partar vera við eftir tørvi.